

«Περιπατώντας στο ιστορικό κέντρο της Αθήνας: εκπαιδευτικό σενάριο με τη χρήση εικονικών και δια- ζώσης περιηγήσεων»

Θεοδούλου Αικατερίνη¹, Αρχοντάκης Χρήστος²

¹ Δασκάλα, 14^ο Δημοτικό Σχολείο Χανίων
katetheodoulou@gmail.com

² Δάσκαλος, 14^ο Δημοτικό Σχολείο Χανίων
chr.archont@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η συγκεκριμένη εργασία παρουσιάζει ένα εκπαιδευτικό σενάριο, μια πρόταση διδασκαλίας -σχεδιασμένη, εφαρμοσμένη και αξιολογημένη- για το μάθημα της Γλώσσας της Στ' τάξης του Δημοτικού, συνδεδεμένη με την ενότητα του σχολικού εγχειριδίου «Μουσεία». Το σενάριο υλοποιήθηκε τη σχολική χρονιά 2013-14, με μαθητές και μαθήτριες της ΣΤ' τάξης του 14ου Δημοτικού Σχολείου Χανίων, στη σχολική τάξη στα Χανιά και σε σημεία πολιτιστικού ενδιαφέροντος του ιστορικού κέντρου της Αθήνας, στο πλαίσιο προγραμματισμένης εκπαιδευτικής εκδρομής.

Πρόκειται για μια πρωτότυπη ιδέα που συνδυάζει την εικονική με τη βιωματική περιήγηση συγκεκριμένης διαδρομής σε δρόμους του ιστορικού κέντρου της Αθήνας, που διευκολύνεται με την αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στη διδακτική πράξη.

Το κυριότερο μεθοδολογικό εργαλείο του συγκεκριμένου προγράμματος αποτέλεσε η μέθοδος *project*. Οι στόχοι που τέθηκαν ήταν πολλαπλοί: γνωστικοί, μαθησιακοί, παιδαγωγικοί αλλά και σχετικοί με τις Νέες Τεχνολογίες. Δόθηκε η δυνατότητα στους μαθητές και στις μαθήτριες να εμπλακούν ενεργά και διερευνητικά και να παρουσιάσουν το αποτέλεσμα της δράσης τους με δύο τρόπους: ηλεκτρονικά στην αίθουσα διδασκαλίας αλλά και σε επιτόπου επίσκεψη στους χώρους που ερεύνησαν.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: μέθοδος *project*, εικονική περιήγηση, βιωματική δράση, αλληλεπίδραση

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Γνωρίζουμε ότι η μάθηση δεν ολοκληρώνεται μόνο μέσα στα γεωγραφικά όρια ενός σχολείου, αλλά και σε χώρους μη τυπικής μάθησης, όπως είναι τα μουσεία και οι αρχαιολογικοί χώροι, που αποκτούν ολοένα και σημαντικότερη θέση στην εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς ενισχύουν την απόκτηση γνώσεων, που οικοδομούνται μέσα στη σχολική τάξη (Κακούρου-Χρόνη, 2010; Νικονάνου & Κασβίκης, 2008; Βέμη & Νάκου, 2010; Κόκκινος & Αλεξάκη, 2002).

Με τη χρήση των Τ.Π.Ε. διαμορφώνεται ένα νέο διδακτικό μοντέλο, πιο ελκυστικό για τους μαθητές, με δυνατότητες άμεσης και διαδραστικής πληροφόρησης που διευρύνει τις γνώσεις, παρέχει τη δυνατότητα εικονικής επίσκεψης και καλλιεργεί τη μεταγνωστική τους ικανότητα (Ράπτης & Ράπτη, 2002).

Η δυναμική του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού σεναρίου είναι ότι μια σταθερή ετήσια δράση, όπως είναι η επίσκεψη της ΣΤ' τάξης στη Βουλή των Ελλήνων, εμπλουτίζεται με μία οργανωμένη διδακτική επίσκεψη σε χώρο πολιτισμού. Το εκπαιδευτικό αυτό πρόγραμμα συνδυάζει την εικονική πραγματικότητα με τη χρήση των ΤΠΕ και συμπληρώνεται με τη βιωματική δράση.

Με την υλοποίηση του συγκεκριμένου σεναρίου σκοπός μας ήταν να συμμετέχουν όλοι οι μαθητές στην εικονική περιήγηση, ακόμα και αυτοί που δεν θα είχαν τη δυνατότητα να επισκεφθούν την Αθήνα και να γνωρίσουν τα μνημεία πολιτισμού. Μέσα από τις παιδαγωγικές προσεγγίσεις της ανακαλυπτικής μάθησης και του κοινωνικού εποικοδομητισμού οι μαθητές αλληλεπίδρασαν μεταξύ τους και με τη συνεργασία και την στοχευμένη αναζήτηση γνώρισαν σημαντικά μνημεία της πόλης των Αθηνών. Η διδακτική παρέμβαση στηρίχθηκε στην ομαδοσυνεργατική μέθοδο (6 ομάδες των 3 παιδιών) και όλη η προσέγγιση εξελίχθηκε διαθεματικά (Κακανά, 2008). Αξιοποιήθηκαν εργαλεία αναζήτησης στο διαδίκτυο, λογισμικό οπτικοποίησης και εννοιολογικής χαρτογράφησης, ενώ με τη χρήση του κειμενογράφου οι μαθητές δημιούργησαν ένα μετακείμενο, για να περιγράψουν τη διαδρομή που σχεδίασαν και θα ακολουθούσαν κατά την επίσκεψή τους στην Αθήνα.

Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Το εκπαιδευτικό σενάριο έχει τίτλο «Δρόμο παίρνω, δρόμο αφήνω», απευθύνεται σε μαθητές και μαθήτριες της ΣΤ' τάξης Δημοτικού, η χρονική του διάρκεια είναι 5 διδακτικές ώρες στη σχολική τάξη και μία ημέρα εκπαιδευτικής επίσκεψης. Το σενάριο εντάσσεται στις γνωστικές περιοχές της Γλώσσας, της Ιστορίας, των Τ.Π.Ε. και της Φιλαναγνωσίας.

Σχετικά με τις προϋπάρχουσες γνώσεις των μαθητών, έχουν γνωρίσει μέσα από το μάθημα της Ιστορίας, για διαφορετικούς πολιτισμούς που άφησαν τα σημάδια τους στον τόπο μας, έχουν μελετήσει λογοτεχνικά κείμενα (το βιβλίο της Μάρως Δούκα «Αθώοι και Φταίχτες») που μαρτυρούν τη συνύπαρξη των πολιτισμών και πώς διαμόρφωσε αυτή το πολιτισμικοκοινωνικό περιβάλλον του τόπου μας, γνωρίζουν από το μάθημα της Γλώσσας πώς να παράγουν περιγραφικά-αφηγηματικά κείμενα και έχουν διδαχθεί πώς να χρησιμοποιούν το λογισμικό Google Earth, τις μηχανές αναζήτησης στο διαδίκτυο, τα λογισμικά εννοιολογικής χαρτογράφησης (Cmaptools) και τον κειμενογράφο (Word).

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Ως προς τα γνωστικά αντικείμενα:

- Οι μαθητές γνωρίζουν εικονικά και δια ζώσης μνημεία του ιστορικού κέντρου της Αθήνας και να μάθουν την ιστορική και αρχαιολογική τους σημασία.
- Οι μαθητές εξοικειώνονται με τη δημιουργία κειμένων που δίνουν οδηγίες.
- Οι μαθητές μαθαίνουν να χρησιμοποιούν τη συμβολική γλώσσα των ψηφιακών χαρτών.

Ως προς τη μαθησιακή διαδικασία:

- Οι μαθητές μαθαίνουν να εργάζονται ομαδικά, να αλληλεπιδρούν και να συνεργάζονται μεταξύ τους, καλλιεργώντας έτσι το ομαδικό τους πνεύμα

- Οι μαθητές μαθαίνουν να διαχειρίζονται τις πληροφορίες που συλλέγουν και να τις ταξινομούν ανάλογα.
- Οι μαθητές εξασκούνται στην κατανόηση οδηγιών και να τις ακολουθήσουν (να πλοηγηθούν σε ψηφιακούς και συμβατικούς χάρτες).
- Μέσα από τις δραστηριότητες επιδιώκεται η όξυνση της κριτικής ικανότητας των μαθητών

Ως προς την αξιοποίηση των Τ.Π.Ε.:

- Εκμάθηση εξερεύνησης διαδικτυακών ιστότοπων
- Εξοικείωση των μαθητών με βασικές τεχνικές αλληλεπίδρασης στον επεξεργαστή κειμένων.
- Εισαγωγή εικόνων και δημιουργία παρουσιάσεων
- Κατανόηση της λειτουργίας των εικονικών περιηγήσεων
- Οργάνωση ενός εννοιολογικού χάρτη

Ως προς την καλλιέργεια στάσεων και αντιλήψεων:

- Οι μαθητές να κατανοήσουν ότι το περιβάλλον μιας περιοχής είναι αποτέλεσμα της επιρροής των διαφορετικών πολιτισμών που πέρασαν από εκεί.
- Οι μαθητές να αποκτήσουν σεβασμό και θετική στάση για τα μνημεία άλλων λαών που βρέθηκαν στη χώρα μας στο παρελθόν.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Το εκπαιδευτικό σενάριο είναι ένα project που στηρίζεται στην ερευνητική-βιωματική μάθηση με τη χρήση ασκήσεων πεδίου.

Σε μια γενική θεώρηση της μεθόδου project, όπως και στο συγκεκριμένο σενάριο, μπορούμε να διακρίνουμε τέσσερα βασικά στάδια: α) προβληματισμός, β) προγραμματισμός των διδακτικών δραστηριοτήτων, γ) διεξαγωγή των δραστηριοτήτων και δ) αξιολόγηση. Συγκεκριμένα πρόκειται για μία μορφή διδακτικής διαδικασίας που έχει ως αφετηρία κάποιους προβληματισμούς μεμονωμένων ατόμων ή του συνόλου της σχολικής ομάδας. Ο σχεδιασμός του μαθήματος γίνεται με ευθύνη της ομάδας και στοχεύει κυρίως στην ολοκλήρωση κάποιου έργου που οδηγεί στη λύση ενός προβλήματος, που τις περισσότερες φορές έχει τη μορφή μιας κατασκευής (Χρυσάφιδης, 2006).

Παράλληλα, αξιοποιώντας τις θέσεις του Piaget για μάθηση στηριγμένη σε απευθείας εμπειρικές και σχετικιστικές ευκαιρίες αξιοποιούνται ασκήσεις πεδίου που συμβάλλουν στη δραστηριοποίηση των μαθητών και στην αυτενέργεια. Οι γνώσεις που αποκτώνται μέσα από τις ασκήσεις πεδίου (εκπαιδευτικός περίπατος στο ιστορικό κέντρο της Αθήνας) είναι γνώσεις που διαρκούν για μεγάλο χρονικό διάστημα, ενώ είναι πλέον αποδεδειγμένο ότι έχουμε πολύ ικανοποιητικά αποτελέσματα και στους τρεις τομείς μάθησης (γνωστικό, συναισθηματικό και δεξιότητων).

Οι διδακτικές ενέργειες στηρίζονται επίσης στη θεωρία του κοινωνικού εποικοδομητισμού (Vygotsky), όπου η γνώση καθορίζεται κοινωνικά μέσα από κώδικες (γλωσσικούς, πολιτισμικούς, περιβαλλοντικούς) και η νοητική ανάπτυξη βρίσκεται σε αλληλεπίδραση με την κοινωνική και πολιτισμική κατάσταση του ατόμου. Η γνώση αλληλεπιδρά ανάμεσα στα άτομα, καθώς αυτά συμμετέχουν σε δραστηριότητες, χρησιμοποιούν σχέδια ΤΠΕ και περιβάλλοντα ανάπτυξης της κριτικής σκέψης. Σημαντική είναι και η καθοδηγούμενη ανακάλυψη που βοηθά τους μαθητές να επεξεργαστούν τα εξωτερικά ερεθίσματα που δέχονται από το περιβάλλον και η στοχευμένη

αναζήτηση μέσα από τα φύλλα εργασίας που δίνονται στους μαθητές. Η θεωρία της ανακαλυπτικής μάθησης (Bruner) βοηθά στο σχεδιασμό και την υλοποίηση του σεναρίου μας, αφού ο εκπαιδευτικός έχει το ρόλο του διευκολυντή, του καθοδηγητή και του εμπνευστή στη διαδικασία της ανακάλυψης της γνώσης.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

1^η Διδακτική παρέμβαση-1^η διδακτική ώρα

Βρισκόμαστε με τους μαθητές στο εργαστήριο Υπολογιστών του σχολείου και τους χωρίζουμε σε ομάδες των τριών ατόμων, με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι γνωστικά-μαθησιακά ισοδύναμες. Ανοίγουν τους υπολογιστές που έχουν μπροστά τους και τους δίνουμε το 1^ο Φύλλο Εργασίας που έχουμε ετοιμάσει (βλ. <http://tinyurl.com/zlakl4f>).

Σε αυτό παρουσιάζονται εικόνες του Google earth που δείχνουν αναλυτικά τη διαδρομή που θέλουμε να ακολουθήσουμε από το σημείο εκκίνησης (Πλατεία Συντάγματος) μέχρι εκεί που θέλουμε να φτάσουμε (Πλατεία Μοναστηρακίου). Τους αφήνουμε ένα-δύο λεπτά να διαβάσουν τις οδηγίες και μετά τους εξηγούμε και προφορικά τις ενέργειες που χρειάζεται να γίνουν. Προσπαθούμε να παρακολουθούμε όλες τις ομάδες έτσι, ώστε να προχωρούν σχεδόν ταυτόχρονα. Σημαντικό, πριν από οποιαδήποτε ενέργειά μας, είναι να έχουμε εξηγήσει στα παιδιά τι ακριβώς πρέπει να κάνουν και γιατί (ποιος δηλαδή είναι ο στόχος αυτής της παρέμβασης). Επίσης, κάθε ομάδα δημιουργεί ένα δικό της φάκελο, για να αποθηκεύει κάθε φορά ό,τι παράγεται από το σύνολο των παρεμβάσεων που θα γίνουν συνολικά. Οι μαθητές περιηγούνται εικονικά στη διαδρομή Σύνταγμα-Μοναστηράκι (διαδρομή που γνωρίζουν πως θα κάνουν με τα πόδια κατά την επίσκεψή τους στην Αθήνα στα πλαίσια του προγράμματος της Βουλής).

2^η Διδακτική παρέμβαση-2^η διδακτική ώρα

Ακολουθώντας τις αρχές της στοχευμένης αναζήτησης δίνουμε στα παιδιά το 2^ο Φύλλο Εργασίας (βλ. <http://tinyurl.com/zlakl4f>) με τις ονομασίες των μνημείων που πρέπει να αναζητήσουν, κάνοντας χρήση των μηχανών αναζήτησης, με σκοπό να βρουν πληροφορίες για συγκεκριμένα ιστορικά μνημεία και φωτογραφίες τους.

Κάθε ομάδα αναζητά πληροφορίες για διαφορετικό μνημείο, (Μητρόπολη Αθηνών, Ρωμαϊκή Αγορά, Ωρολόγιο του Κυρρήστου, Παναγία Παντάνασσα, Τζαμί Τζισταράκη, Σταθμός Μετρό Μοναστηρακίου). Αξιολογούν τις πιο σημαντικές με βάση όσα έχουν μάθει στο μάθημα της Γλώσσας και στο τέλος τις εκτυπώνουν, με συνοδεία μιας φωτογραφίας.

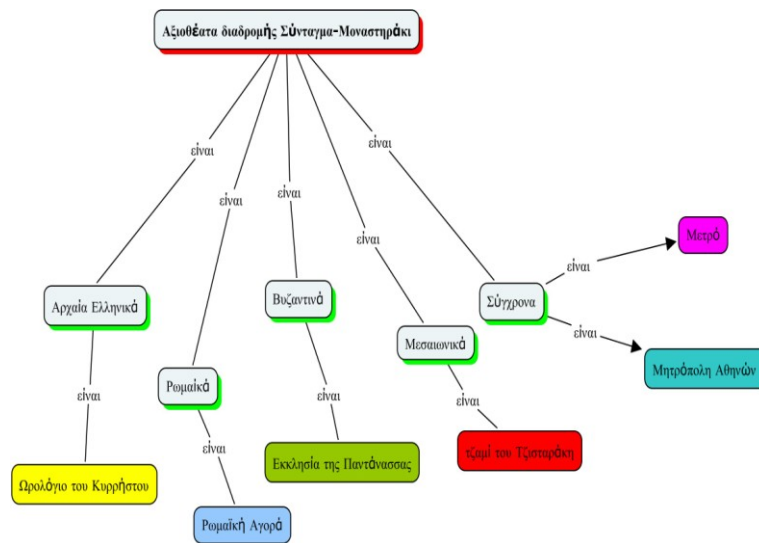
3^η Διδακτική παρέμβαση-3^η διδακτική ώρα

Δίνεται στους μαθητές το 3^ο Φύλλο Εργασίας (βλ. <http://tinyurl.com/zlakl4f>), για να δημιουργήσουν εννοιολογικό χάρτη με τη χρήση του λογισμικού SmartTools. Ο εννοιολογικός χάρτης σχετίζεται με τα σημαντικά μνημεία που συναντάμε κατά την περιήγησή μας και σε ποιες ιστορικές περιόδους ανήκουν (π.χ. Μητρόπολη Αθηνών, Ωρολόγιο του Κυρρήστου, Ρωμαϊκή Αγορά, Πλατεία Μοναστηρακίου).

Στη φάση αυτή αξιοποιούμε τις γνώσεις των μαθητών στη δημιουργία εννοιολογικού χάρτη με σκοπό να γνωρίσουν καλύτερα τα μνημεία που είχαν σε προηγούμενη δράση επισημάνει στις μηχανές αναζήτησης και να τα εντάξουν πολιτιστικά-ιστορικά-εννοιολογικά.

Ο ρόλος του δασκάλου και πάλι είναι ο ίδιος με τις προηγούμενες παρεμβάσεις (καθοδηγητικός, συμβουλευτικός). Τους δίνουμε την κεντρική έννοια

«Αξιοθέατα διαδρομής: Σύνταγμα – Μοναστηράκι» και τις γενικές έννοιες: «Αρχαία, Ρωμαϊκά, Βυζαντινά, Μεσαιωνικά και Σύγχρονα χρόνια». Κάθε ομάδα συναποφασίζει σε ποια επιμέρους έννοια θα τοποθετήσει το κάθε μνημείο (Σχήμα 1).

Σχήμα 1: Εννοιολογικός χάρτης μιας ομάδα μαθητών.

4^η Διδακτική παρέμβαση-4^η και 5^η διδακτική ώρα

Ζητάμε από τα παιδιά να γράψουν ένα περιγραφικό κείμενο οδηγίων κάνοντας χρήση του κειμενογράφου word – όπου αναδεικνύεται μια νέα μέθοδος γραφής που ευνοεί τον αναστοχασμό και χαρίζει πολυτροπικότητα στο κείμενο, αφού με τη χρήση υπερσυνδέσμων ενσωματώνει διαφορετικές μορφές κειμένου και εικόνας.

Σύμφωνα με τις οδηγίες το κείμενο πρέπει να είναι 100-150 λέξεων και να χρησιμοποιήσουν λέξεις που τους δίνονται όπως: βρίσκομαι, κατευθύνομαι, περνάω, στρίβω, προχωρώ, διασχίζω, ακολουθώ, δεξιά, αριστερά, μπροστά, ευθεία, στενό, οδός, πλατεία, απέναντι, παράλληλα. Πρέπει να δώσουν έναν τίτλο στο κείμενό τους και να αναφέρουν τα σημεία ενδιαφέροντος με τα οποία ασχολήθηκαν όλες οι ομάδες.

Καλό είναι αυτή η παρέμβαση να γίνει σε συνεχόμενο διδακτικό δίωρο, ώστε να προλάβουν οι μαθητές να ολοκληρώσουν την εργασία τους και φυσικά να διατηρηθούν οι ομάδες που ήδη είχαν δημιουργηθεί στις προηγούμενες παρεμβάσεις.

Μοιράζουμε το 4^ο Φύλλο Εργασίας (βλ. <http://tinyurl.com/zlakl4f>) στους μαθητές και τους ζητάμε παράλληλα να έχουν μπροστά τους το 1^ο Φύλλο Εργασίας, για να τους βοηθήσει στο κείμενο που καλούνται να γράψουν. Αφού διαβάσουν προσεκτικά τις οδηγίες, τους θυμίζουμε και προφορικά πώς κάνουμε υπερσύνδεση, ενώ καθ' όλη τη διάρκεια της παρέμβασης λειτουργούμε υποστηρικτικά αν κάποια ομάδα χρειαστεί βοήθεια.

Ενδεικτικά παραθέτουμε ένα από τα κείμενα που δημιούργησαν οι ομάδες.

Ομάδα Α: «Μια μέρα στην Αθήνα»

«Βρισκόμαστε έξω από το Σύνταγμα στη στάση του Μετρό. Διασχίζουμε τη λεωφόρο Αμαλίας και περνάμε απέναντι στην οδό Όθωνος. Προχωράμε ευθεία και βρίσκουμε την οδό Μητροπόλεως. Εκεί δεσπόζει η Μητρόπολη Αθηνών.

Προχωράμε προς τα κάτω και συναντάμε την οδό Αιόλου. Στρίβουμε αριστερά και βρισκόμαστε στον αρχαιολογικό χώρο της Ρωμαϊκής Αγοράς. Εκεί υπάρχει και το Ωρολόγιο του Κυρρήστου, που είναι γνωστό με το όνομα Αέρηδες. Καθώς τελειώνει η οδός Αιόλου, στρίβουμε δεξιά στην οδό Πελοπίδα, προχωράμε ευθεία και είμαστε στην οδό Πάνος. Στρίβουμε πάλι δεξιά και αριστερά μας συναντάμε την οδό Δεξίππου. Προχωράμε ευθεία και στο τέλος αυτής της οδού βρίσκουμε την οδό Άρεως. Στρίβουμε πάλι δεξιά και καθώς προχωράμε ευθεία συναντάμε μπροστά μας την πλατεία Μοναστηρακίου. Εκεί, βρίσκονται η ορθόδοξη εκκλησία της Κοιμήσεως της Θεοτόκου (Παντάνασσα), το τζαμί Τζισταράκη και φυσικά ο σταθμός του Μετρό.»

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Σε όλη τη διάρκεια διεξαγωγής του διδακτικού σεναρίου εφαρμόζεται η διαμορφωτική αξιολόγηση, η οποία γίνεται αναφορικά με:

- την ανάπτυξη πρωτοβουλιών στην εκτέλεση των μαθητικών εργασιών,
- τη συνεργασία και την αλληλεπίδραση που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο των ομάδων για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων,
- την αξιοποίηση των διαδικτυακών διευθύνσεων και λογισμικών, προκειμένου να συλλέξουν πληροφορίες και να παράγουν υλικό από κείμενα και εικόνες, το οποίο παρουσιάζουν στους συμμαθητές τους,
- την ποιότητα της επιχειρηματολογίας και των διαλόγων που αναπτύσσουν, προκειμένου να παρουσιάσουν και να υποστηρίξουν τη γνώμη τους.

Οι μαθητές δούλεψαν άνετα και ευχάριστα στο χώρο του εργαστηρίου Πληροφορικής του σχολείου μας, ακολούθησαν τις οδηγίες των φύλλων εργασίας και οι παρεμβάσεις έγιναν χωρίς προβλήματα και απρόοπτα. Συνεργάστηκαν όλες οι ομάδες ικανοποιητικά (Εικόνα 1).

Εικόνα 1: Φωτογραφίες από τις δραστηριότητες των μαθητών στο χώρο του Εργαστηρίου Πληροφορικής

Αυτό που λίγο τους δυσκόλεψε και αφιέρωσαν αρκετό χρόνο ήταν η δημιουργία του κειμένου στο 4^ο Φύλλο Εργασίας, σχετικό με την παραγωγή γραπτού λόγου, όπου έπρεπε να ακολουθήσουν συγκεκριμένες οδηγίες.

Στο τέλος του διδακτικού σεναρίου, μετά και την τελευταία παρέμβαση, οι μαθητές συμπληρώνουν το φύλλο αυτοαξιολόγησης, όπου διαπιστώνεται ο βαθμός κατανόησης όσων διάβασαν και επεξεργάστηκαν καθώς και ο βαθμός συνεργασίας και ομαδικότητας μεταξύ τους (Πίνακας 1).

Από τα αποτελέσματα είδαμε ότι κατέκτησαν σε ικανοποιητικό βαθμό το να βρίσκουν πληροφορίες για μνημεία και να περιηγούνται εικονικά σε δρόμους χρησιμοποιώντας μηχανές αναζήτησης. Δήλωσαν ότι εύκολα μπόρεσαν να εκτυπώσουν τις εργασίες τους και επίσης να φτιάξουν εννοιολογικό χάρτη. Αυτό που περισσότερο τους δυσκόλεψε, σύμφωνα πάντα με τη φόρμα αυτοαξιολόγησης, ήταν το να δημιουργήσουν το περιγραφικό κείμενο πάνω

στο οποίο έπρεπε να κάνουν υπερσυνδέσμους. Τέλος, κάποιες ομάδες δήλωσαν ότι δυσκολεύτηκαν στο να συναποφασίσουν τι ακριβώς θα γράψουν και ποια θεωρούσαν τα σημαντικότερα στοιχεία που έπρεπε να αξιοποιήσουν για να παρουσιάσουν το μνημείο, που είχαν αναλάβει.

Τι μπορώ να καταφέρω;	Μου είναι πολύ δύσκολο	Τα καταφέρνω με βοήθεια	Μου είναι εύκολο
Να βρίσκω πληροφορίες για μνημεία			
Να περιηγούμαι εικονικά σε δρόμους και μέρη			
Να φτιάχνω εννοιολογικό χάρτη			
Να γράφω ένα περιγραφικό κείμενο, να κάνω υπερσυνδέσμους σ' αυτό			
Να χρησιμοποιώ μηχανές αναζήτησης			
Να εκτυπώνω εργασίες μου στον υπολογιστή			
Να συνεργάζομαι και να συναποφασίζω			

Πίνακας 1: Φόρμα αυτοαξιολόγησης μαθητών

Στη διαδικασία αξιολόγησης περιλαμβάνεται και η συμμετοχή των μαθητών στη βιωματική επίσκεψη στην Αθήνα, τα σχόλια και οι εντυπώσεις που εξέφρασαν, ο ενθουσιασμός με τον οποίο εντόπισαν τις οδούς και τα μνημεία, με τα οποία είχαν ασχοληθεί και η παρουσίαση των πληροφοριών στους συμμαθητές τους κατά τη διάρκεια της διαδρομής. Εντυπωσιάστηκαν με τα μνημεία που είδαν από κοντά και τόσο καλά είχαν εμπεδώσει τη διαδρομή που, όταν κάποια στιγμή μπερδευτήκαμε στα στενά, τα ίδια τα παιδιά μας βοήθησαν να βρούμε την οδό, έτσι όπως τη θυμόταν από την εικονική περιήγησή τους (Εικόνα 2).

Εικόνα 2: Φωτογραφίες μαθητών από την βιωματική περιήγηση

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Οι ομαδικές βιωματικές δραστηριότητες σε συνδυασμό με τις Νέες Τεχνολογίες, έδωσαν κίνητρο στους μαθητές και τις μαθήτριες να εντείνουν τις προσπάθειές τους για την αναζήτηση της γνώσης και να εκφραστούν με ένα δημιουργικό τρόπο.

Ο συνδυασμός εικονικής και φυσικής περιήγησης βοήθησε να προσεγγίσουν την ίδια γνώση από δύο διαφορετικές οπτικές γωνίες, να διερευνήσουν, να συγκρίνουν και τελικά να έχουν πιο ενεργή συμμετοχή κατά την εκπαιδευτική επίσκεψη. Η διαθεματική προσέγγιση (Γλώσσα, Ιστορία,

Φιλαναγνωσία) τους βοήθησε να αποκτήσουν γνώσεις πάνω στην πολιτιστική μας κληρονομιά, χρησιμοποιώντας την τεχνολογία ως εργαλείο και το διαδίκτυο ως αξιόπιστη πηγή ανατροφοδότησης.

Κατά τη διαδικασία αυτή οι μαθητές εξοικειώθηκαν στην έρευνα του παρελθόντος με «παραδοσιακά» και «σύγχρονα» εργαλεία, καλλιέργησαν την ιστορική τους σκέψη και συνειδητοποίησαν την αξία της γνώσης του παρελθόντος, για να ερμηνεύσουν το παρόν και το μέλλον.

Θα μπορούσαμε στα πλαίσια της επέκτασης των δραστηριοτήτων να αξιοποιήσουμε τις ονομασίες των οδών Αμαλίας, Όθωνος, Πλατεία Συντάγματος και να γίνει άμεση συσχέτιση με την Ιστορία της ΣΤ' τάξης. Όπως επίσης θα ήταν χρήσιμο παρόμοιες προσεγγίσεις να γίνουν και σε άλλα μαθήματα, που αφορούν όχι μόνο την Ιστορία, αλλά και τη Γεωγραφία, τη Γλώσσα και τη Μελέτη Περιβάλλοντος.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βακαλούδη, Α. (2002). Η Δημιουργία Εκπαιδευτικών Projects με τη Διδακτική και Παιδαγωγική Αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας. Στο Α. Δημητρακοπούλου (Επιμ.) *Πρακτικά 3ου Συνεδρίου ΕΤΠΕ με θέμα «Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση»*, Ρόδος, 303-308.

Βέμη, Μπ. & Νάκου, Ε. (2010). *Μουσεία και εκπαίδευση*, Αθήνα: Εκδόσεις Νήσος.

Βοσνιάδου, Σ. (2002). Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση: Προοπτικές, προβλήματα, προτάσεις. Στο Α. Δημητρακοπούλου (Επιμ.) *Πρακτικά 3ου Συνεδρίου ΕΤΠΕ με θέμα «Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση»*, Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη, τ.Α', σσ.49-54.

Διεύθυνση Επιμόρφωσης και Πιστοποίησης (2013). *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης Τεύχος 1: Γενικό μέρος*, ΙΤΥΕ Διόφαντος – Διεύθυνση Επιμόρφωσης και Πιστοποίησης, Πάτρα.

Δούκα, Μ. (2010). *Αθώοι και φταίχτες*, Εκδόσεις Πατάκη.

Κακανά, Δ.-Μ. (2008). *Η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση. Θεωρητικές Προσεγγίσεις και Εκπαιδευτικές Προοπτικές*, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Αφών Κυριακίδη, Σειρά: Παιδαγωγική και Εκπαίδευση/56.

Κακούρου-Χρόνη, Γ. (2010). *Μουσείο-Σχολείο: Αντικριστές πόρτες στη γνώση*, Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.

Κασσωτάκης, Μ. & Φλουρής, Γ., (2003). *Μάθηση και διδασκαλία*, Αθήνα.

Κόκκινος, Γ. & Αλεξάκη, Ε. (2002). *Διεπιστημονικές προσεγγίσεις στη μουσειακή αγωγή*, Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.

Νικονάνου, Ν. & Κασβίκης, Κ. (2008). *Εκπαιδευτικά ταξίδια στο χρόνο. Εμπειρίες και ερμηνείες του παρελθόντος*, Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.

Ράπτης, Α., & Ράπτη, Α. (2002). *Μάθηση και Διδασκαλία στην εποχή της πληροφορίας. Ολική προσέγγιση*. Αθήνα.

Φλουρής, Γ. (1984). *Η αρχιτεκτονική της διδασκαλίας και η διαδικασία της μάθησης*, Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Χρυσάφιδης, Κ. (2006). *Βιωματική-Επικοινωνιακή Διδασκαλία. Η εισαγωγή της μεθόδου Project στο σχολείο*, Εκδόσεις Gutenberg (1^η εκδ. 1994).